

VERKSAMHETSPLAN 2020

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN:

Samarbetet ska lyfta fram nyttan av det nordiska gränsregionala samarbetet i berörda skärgårdar och medverka till utveckling genom nätverkande, seminarier och andra möten, både egna och deltagande i andras evenemang.

Nordiska skärgårdssamarbetets utgångspunkter:

- 1. Skärgårdarnas årstidsväxlingar** från gles glesbygd på vintern till tät glesbygd på sommaren sliter hårt på miljön, människorna och samhällsstrukturen: hus, företag, kommunikationer, kultur, VA, energi, sopor mm.
- 2. Organisationerna** Finlands Öar (FÖSS), Företagsam skärgård (FS), SANK (Skärgårdsdelegationen), Skärgårdarnas Riksförbund (SRF) och skärgårdsnämnden är viktiga organisationer för direkta kontakter med skärgårdsregionernas invånare.
- 3. Besöksnäringen** har i de olika regionerna en ojäm och delvis mycket bristfällig uppföljning.
- 4. Det finns ett stort behov av idéutbyte**, samverkan och information tvärsöver skärgårdsregionerna.

1. UPPDRAGET SOM GRÄNSKOMMITTÉ

I det nordiska regionalpolitiska samarbetsprogrammet 2017–2020 slår Nordiska ministerrådet (NMR) fast mål och syfte med de nordiska gränskommittéerna: Målet för NMR:s engagemang i gränsregionalt samarbete är att:

- ta tillvara möjligheter och undanröja de hinder som nationsgränser skapar för funktionellt sammanhållna gränsregioner.
- främja utveckling, innovation och tillväxt i de nordiska gränsregionerna.

Utdrag från samarbetsprogrammet 2017–2020:

Gränskommittéerna är medlemsorganisationer som samlar lokala och regionala aktörer som verkar för att främja utvecklingen i gränsregionerna i Norden. Den lokala och regionala förankringen av samarbetet är central och har bidragit till att verksamheten är livskraftig och fortsätter att utvecklas. NMR är en av många finansiärer av det gränsregionala samarbetet och skapar en viktig långsiktig plattform för gränskommittéernas verksamhet.

De nordiska gränskommittéerna har en allt viktigare uppgift då det gäller samarbetet över gränser och utveckling av landsbygden och skärgårdsområden. Genom medlemskapet i de s.k. LOTS-grupperna har NSS en dialog mellan de övriga områdena. Utöver ett större nätverk ökar kapaciteten inom synlighet, utbyte av fungerande utvecklingsmodeller inom de flesta sektorer samt möjlighet till gemensamma projekt.

De nordiska gränskommittéerna är, tillsammans med NORA (Färöarna, Grönland, Island och Kustnorge), en vital del av det nordiska gränsregionala samarbetet. Ministerrådet för näringsliv, energi och regionalpolitik avser att fortsatt bidra till gränsregionalt samarbete i Norden. I syfte att konkretisera de målsättningar som NMR satt för det gränsregionala samarbetet ska en nordisk gränsregional strategi tas fram inom ramen för samarbetsprogrammet 2017–2020. Strategin ska bidra till att utveckla ministerrådets arbete i gränsregionerna och tydliggöra gränskommittéernas bidrag till det nordiska samarbetet och genomförandet av samarbetsprogrammet.

2. RIKTLINJER FÖR NSS:s VERKSAMHET 2020

NSS:s ändamål är att fungera som samarbetsorgan mellan myndigheter och organisationer och lyfta frågor av gemensamt intresse. Formerna kan variera och innefattar att arrangera och medverka vid seminarier, konferenser och andra möten för kunskaps- och erfarenhetsutbyte, att medverka till aktiva nätverk och samarbeten samt att uppmuntra projekt och stimulera nytänkande.

NSS verkar genom att:

- lyfta ett fåtal teman åt gången, där NSS kan göra skillnad

- utveckla och stärka samverkan mellan skärgårdsaktörer i de olika länderna, bland annat genom att initiera, planera och koordinera konkreta samarbetsprojekt
- aktivt ge råd om de finansieringsmöjligheter genom EU:s fonder och program och på annat vis stödja förverkligandet av projekt
- arbeta i enlighet med NMR:s samarbetsprogram och ämbetsmannakommitténs rekommendationer samt delta i NMR-sekretariatets arrangemang för gränskommittéer
- Under år 2020 har NSS ett fokus på besöksnäringen genom vidare utveckling och dialog kring Archipelago in Numbers (APIN).
- Vi avser fördjupa kontakterna med skärgårdarnas intresseorganisationer och generellt förbättra vå externa kommunikation.
- NSS:s verksamhet år 2020 finansieras genom parternas medlemsavgifter, 2020 budgeterade till € 70,000, och genom NMR:s basfinansiering för gränskommittéer om 453.000 DKK (ca € 60.700).

NSS gör detta genom att:

- anordna och delta i seminarier och konferenser
- driva NSS:s webbplats, publicera nyhetsbrev och på andra vis lyfta viktiga frågor
- stimulera till och understöda gränsöverskridande projekt och nätverk
- undersöka finansieringsalternativ för projekt NSS medverkar, t.ex. skolnätverket, besöksnäring och näringslivsutveckling
- bedriva omvärldsbevakning
- samarbeta i en högre grad med aktörer som bidrar till att synliggöra skärgårdsfrågor
- delta i årets Gränsregionala Forum och på annat vis ta del av NMR:s verksamhet

NSS har en samarbetschef, Annastina Sarlin, anställd på 100 %.

NSS:s verksamhet år 2020 finansieras genom parternas medlemsavgifter, 2020 budgeterade till € 70,000, och genom NMR:s basfinansiering för gränskommittéer om 453.000 DKK (ca € 60.700).

3. VERKSAMHET

3.1. Nya projekt, APIN, Archipelago possibilities in numbers

APIN projektet startades i slutet av år 2019. Avsikten är att ta reda på besöksnäringens ekonomiska inverkan och utvecklingspotential. Två utredningar (Finland-Åland och Sverige) färdigställs under våren 2020. Dessa är finansierade av NSS i sin helhet. Beroende på resultaten, avgör NSS om och hur en djupare undersökning om besöksnäringens potential skall genomföras.

Utmaningarna är att tillförlitliga statistikuppgifter saknas samt att en fortsatt utredning är så gott som helt beroende av en extern finansiering. Samtidigt är APIN en unik utredning och som kan vara ett gott underlag för att vidareutveckla statistik inom branschen.

3.2 Kustnära yrkesfisket

Det kustnära yrkesfisket har allt större utmaningar. För att stärka den gemensamma rösten har NSS en funktion som en sammankallare av sakkunniga, intresseorganisationer och myndigheter. Framför allt skapa en dialog mellan regioner och över landsgränser. Strävan är att tillsammans presentera förslag till beslutsfattare för att främja yrkesfisket.

3.3 Seminarier

Hållbarhetsseminarium

NSS styrelse beslöt i januari 2020 för att arrangera ett seminarium kring hållbarhet. Syftet med seminariet är att teoretiskt och praktiskt visa exempel på metoder, mätinstrument (index), strategier och motsvarande och hur dessa kan tillämpas i skärgårdsmiljö. Är skärgårdar mer hållbara? Är dessa områden sådana som kan fungera som pilotområden inom t.ex bioteknologi? Vad innebär blå -eller grönekonomi i skärgården?

Preliminärt är Gustavs kommun planerad som plats för seminariet, eftersom kommunen har lyckats med att öka på sitt invånarantal (genom att locka in säsongboende). De har även lägre skatteprocent i och med den lyckade satsningen för nya invånare.

Ett samhälles hållbarhet kan även visualiseras genom en lokalekonomisk analys och bidra som ett hjälpmedel för kommuners strategier och budgetering.

Alternativt arrangerar NSS ett webinar. Med en välplanerad marknadsföring når man en bred publik.

APIN seminarium

Beroende på hur APIN-projektet avancerar, kunde en workshop inom detta vara en metod att s.a.s. knyta ihop resultatet,

- diskussion om den bristande statistiken
- ökat samarbete mellan regioner och helst även mellan länder. För att skapa gemensamma, jämförbara mätinstrument och statistikhantering.
- förena sakkunniga från samtliga regioner

Skärgårdskvinnoseminariet

Det bor fler män än kvinnor i skärgården och behovet finns att stärka kvinnors gränsregionala nätverk för utbyte, stöd och inspiration. NSS stöder sedan ett antal år det årliga nordiska skärgårdskvinnoseminariet. Seminariet brukar samla 50–100 deltagare från skärgårdsregionerna

inklusive deltagare från Estland. Årets kvinnoseminarium arrangeras i september i Houtskär, Åbolands skärgård.

Tidigare projekt och verksamhet

Projekt och material som NSS har genomfört eller producerat under de senaste åren är fortfarande aktuella. I mån av resurserna tillåter delges resultat och dialogen med intressegrupper, sakkunniga och politiker upprätthålls.

Exempel på dessa är:

Skolor i skärgården:

NSS och SANK (Finlands skärgårdsdelegation) har gemensamt drivit frågan vidare. Under hösten 2020 planeras ett seminarium (Jord – och skogsbruksministeriet, + SANK bekostar) som presenterar skärgårdsskolorna och goda exempel (ämnet "Skärgårdskunskap, "Gäddan och gänget, distansundervisning m.m.). Avsikten är att locka mer regioner att införa motsvarande. Detta gäller både kust- och insjö Finland. SANK och JSM och NSS har inplanerat möte

med Forsknings- och kulturminister Kosonen i Finland. NSS har presenterat tanken om en "skärgårdsprofessur" för SANK och JSM. Ett nätverk för skärgårdsskolorna kunde införas inom NSS verksamhetsområde. För att stärka både elevers och pedagogers profil och för att öka samarbetet. För detta behövs inte någon finansiering utan en arbetsgrupp (lärare, tjänstemän NSS (?), som skapar en plattform. Ett nätverk som utvecklas med tiden och efter de behov som finns och som framför allt skapar en gemenskap mellan våra ö-skolor.

Bostadsutställningen:

Utställningen förflyttas från Sverige till Finland. Förseningar p.g.a coronaviruset, som även innebär att en utställning inte är aktuell förrän omständigheterna det tillåter. Egentliga Finlands Förbund har meddelat sitt intresse för utställningen. Pressmeddelande och invitationer till utställningen sker tillsammans med EFF. Utställningen cirkulerar i Finland resten av år 2020.

Migrationsrörelser i skärgården

Som en biprodukt till rapporten har ett ökande engagemang för inflyttning till skärgårdarna ökat. SIKO har en egen "inflyttningslots", Kökar på Åland har sedan länge visat vägen hur lokalt arbete bär frukt. Nu har även invånare i Åbolands skärgård planerat en inflyttningsfestival hösten 2020. NSS roll är att knyta ihop intressenter inom NSS geografiska område och på så sätt bidra till ett utbyte av erfarenheter som direkt kan användas i praktiken.

4 KOMMUNIKATION

NSS ska lyfta fram och driva aktuella skärgårdsfrågor där samarbetet kan göra skillnad, ett fåtal åt gången med hänsyn till NSS:s begränsade resurser.

NSS ska arbeta och visa upp sig med målsättningen att bli känd som en unik, samlande och nyttig aktör för skärgårdens hållbara utveckling.

En ny kanal och metod att dela aktualiteter och relevanta tema för våra skärgårdsområden är "Skärgårdspodden". Podden utförs tillsammans med Leader- gruppen "I samma båt" (Åboland). Innehållet planeras under våren 2020. Podden kan marknadsföras och delas genom en mängd samarbetspartners, som t.ex. SRF och SANK.

- hemsidan har en bättre struktur (anpassad för mobiltelefoner) och innehållsmässigt tydlig och mer logiskt upplägg
- kommunikationsstrategi färdigställs våren 2020, som bidrar till ett mer systematiskt och målinriktad informationsspridning
- Informera om aktualiteter genom NSS:s Facebook-sida. Ett ökande antal följare av sidan stärker synlighet och kännedom om NSS.
- Skriva artiklar eller på annat sätt bli exponerade i tidskriften "Skärgård", "Skärgården", "Vi skärgårdsbor" och andra publikationer.
- Anordna presstillsfällena och tillsammans med medlemsorganisationer målmedvetet och kontinuerligt lyfta fram NSS:s verksamhet och aktualiteter.
- Informera om NSS:s verksamhet till Hallo Norden, Föreningen Norden och andra gränsöverskridande organisationer.
- Publicera elektroniskt nyhetsbrev 1–2 gånger/termin

5 INTERNT

- Arrangera 1–2 studiebesök/år i anslutning till styrelsemöten i medlemsregionerna. För att lära känna varandras skärgårdar cirkulerar styrelsemötena mellan de NSS:s medlemsregioner.
- I samband med styrelsemöten invitera sakkunniga då så är motiverat för att presentera aktuell sakfråga.
- Vid det årliga rådsmötet engagera rådsledamöterna i en aktiv dialog om verksamhetens inriktning och kommande insatser, baserad bland annat på uppföljning av föregående årsverksamhet. Rådsmedlemmarna är ett nätverk i sig och en viktig kanal för informationsutbyte.
- dialog med medlemsorganisationer, 2 gånger per år. Då man tillsammans har sammanfattat de åtgärder som NSS kan fungera som plattform eller aktör. Mer systematisk och kontinuerlig uppdatering.

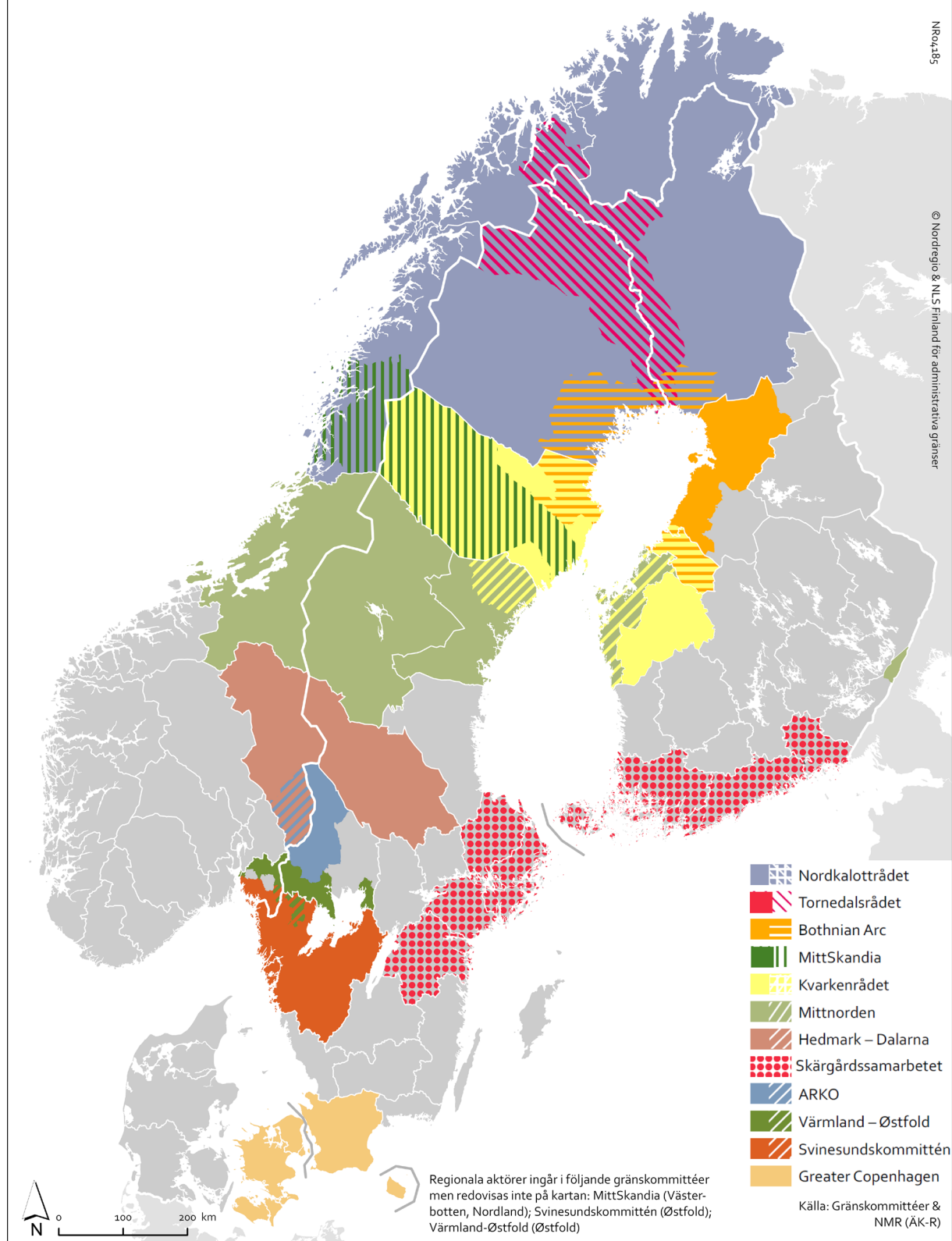

Bild 1. Karta över gränskommittéerna. Nordregios kartmaterial 2018.